

6. ÜNİTE

①

KARE VE DİKDÖRTGENİN ÇEVRESİ

Düzlemsel şekillerin çevre uzunlukları kenar uzunluklarının toplamı kadardır.

Karenin Çevre Uzunluğunu Hesaplama

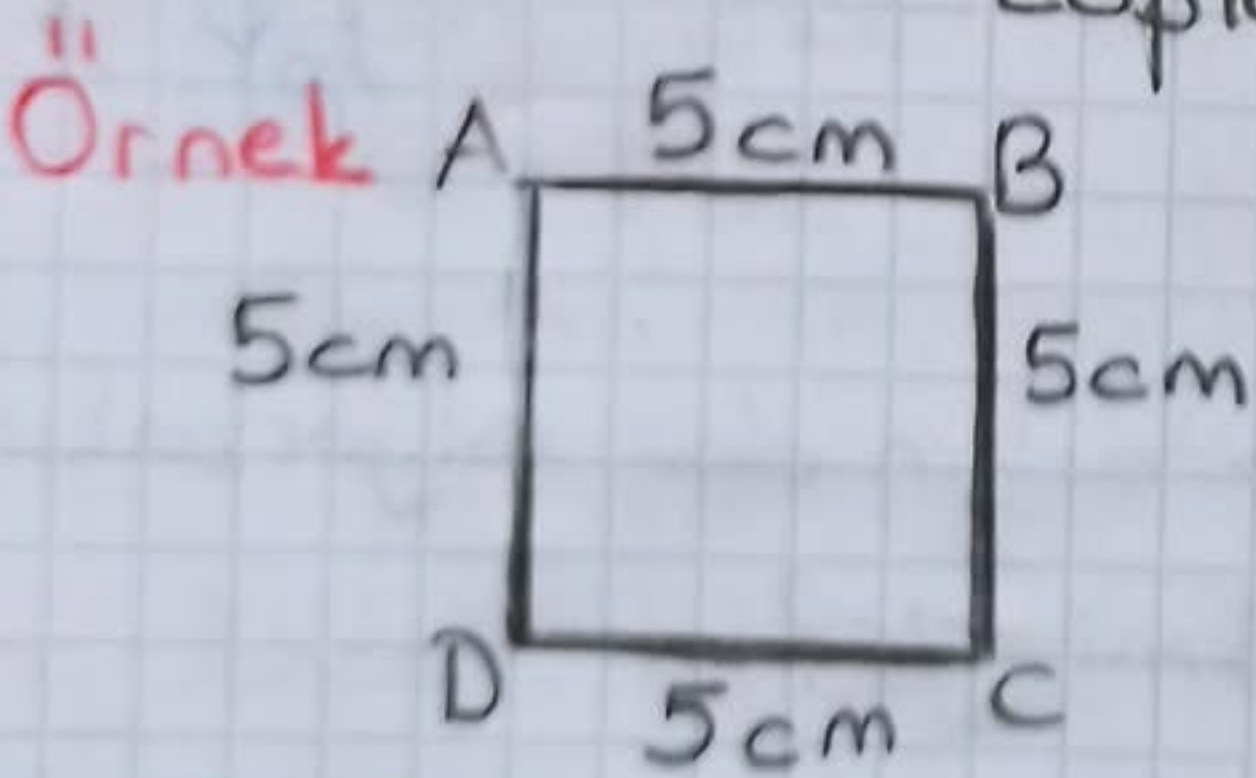

⇒ Kare eşit uzunlukta dört kenarı olan geometrik şekildir.

⇒ Karenin çevre uzunluğu 2 farklı yolla hesaplanabilir.

1. Yol

Karenin 4 kenar uzunluğu toplanır.

Yandaki karenin çevresi

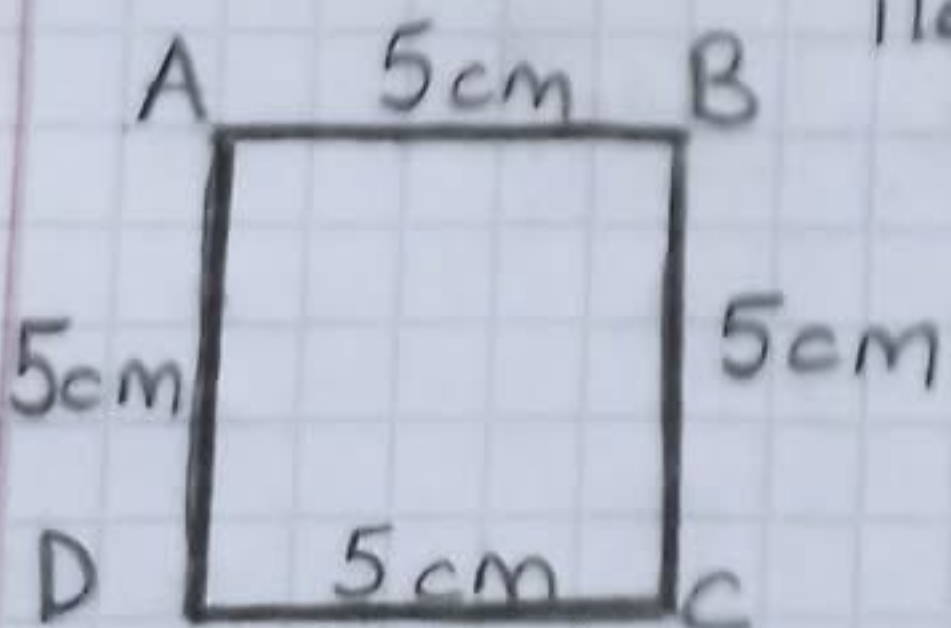
$$5 + 5 + 5 + 5 = 20 \text{ cm}$$

2. Yol

Karenin bir kenar uzunluğu 4 ile çarpılarak çevresi hesaplanır.

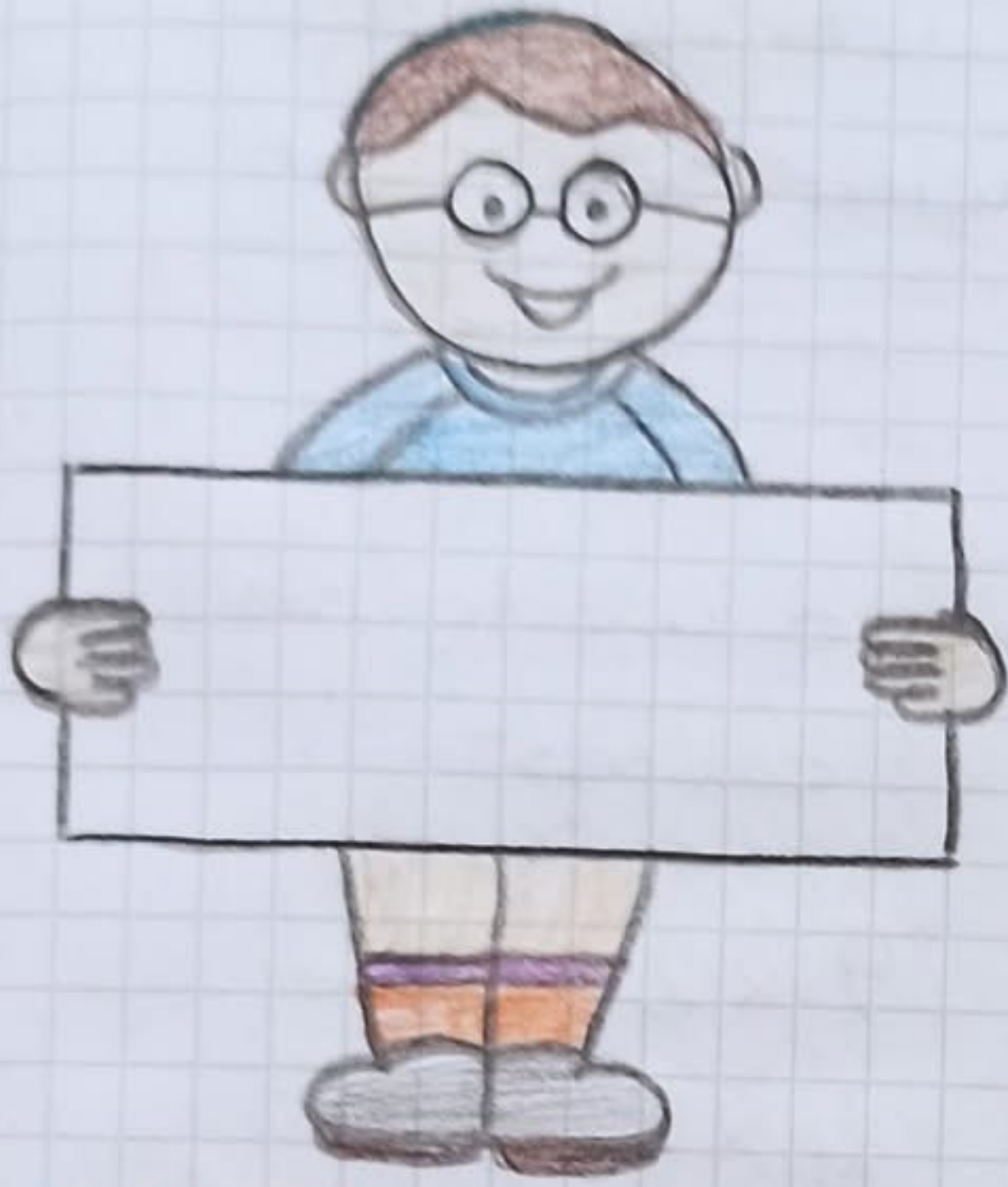
Yandaki karenin çevresi

$$5 \times 4 = 20 \text{ cm}$$

Dikdörtgenin Çevre Uzunluğunu Hesaplama

2

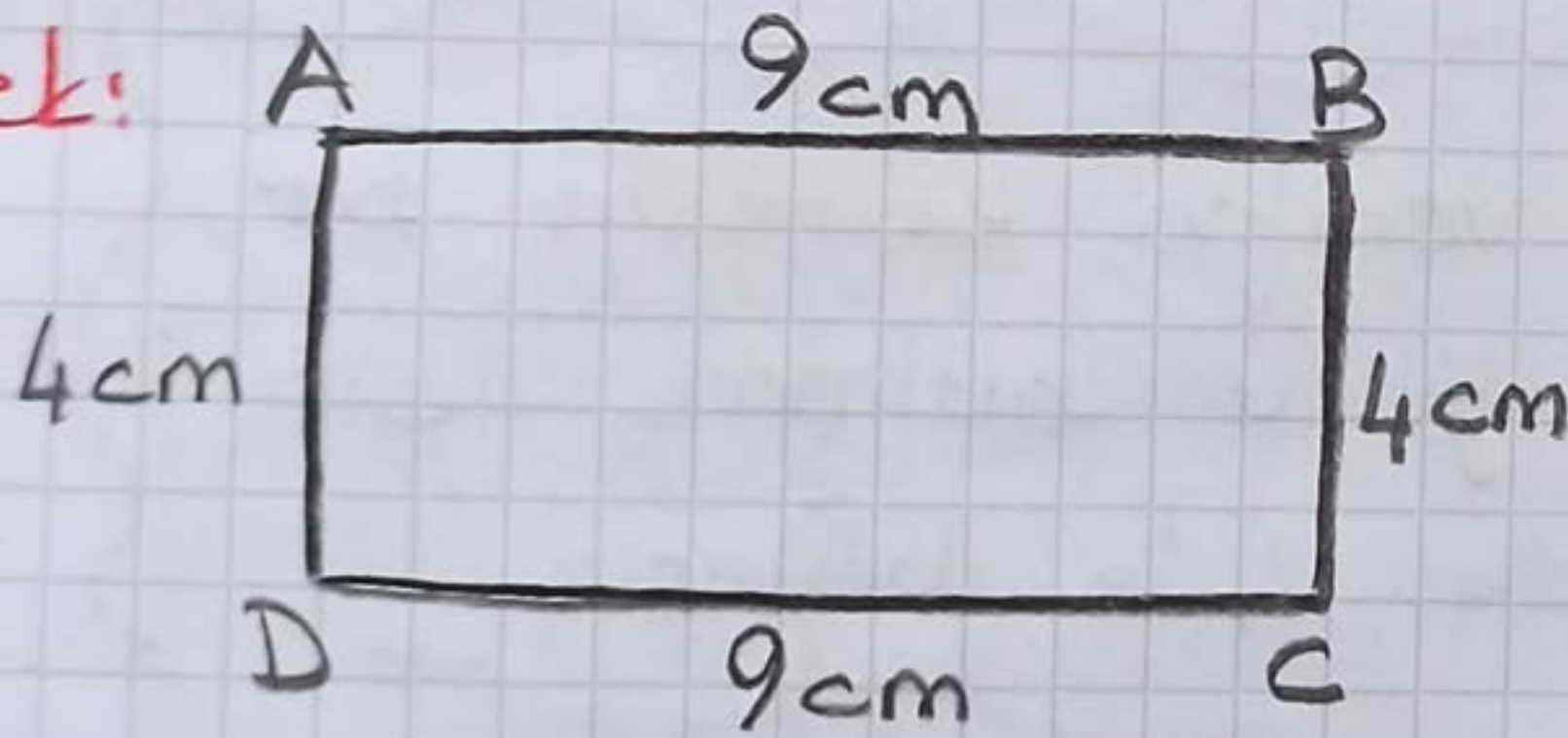
⇒ Dikdörtgen eşit uzunlukta iki uzun kenarı, eşit uzunlukta iki kısa kenarı olan geometrik şekildir.

⇒ Dikdörtgenin 3 farklı yolla hesaplanabilir.

1. Yol

Dikdörtgenin 4 kenar uzunluğu toplanır.

Örnek:

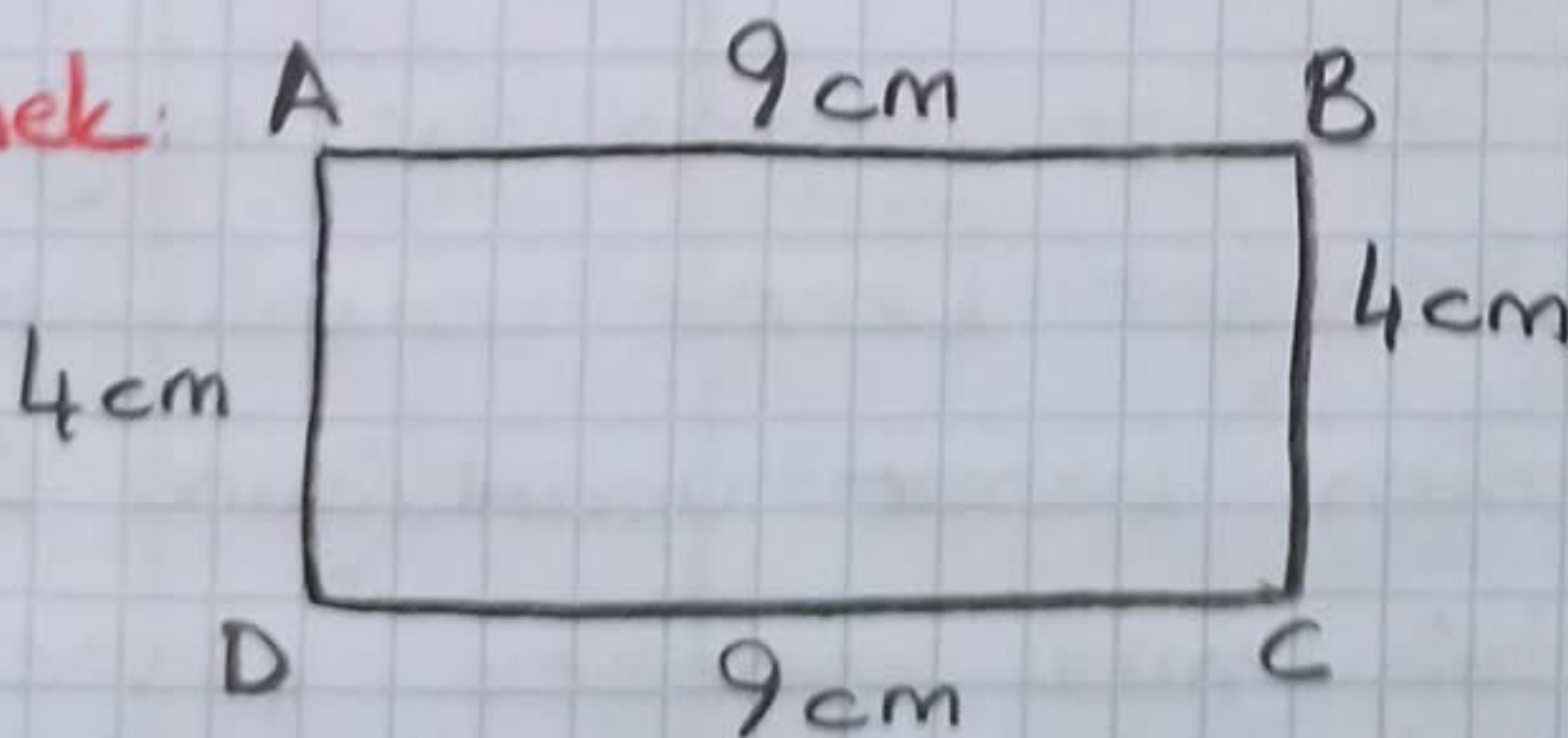
Yandaki dikdörtgenin çevresi

$$9 + 9 + 4 + 4 = 26 \text{ cm}$$

2. Yol

Dikdörtgenin çevresi hesaplanırken bir kısa ve bir uzun kenarı toplayıp çıkan sonucu 2 ile çarparsınız.

Örnek:

Yandaki dikdörtgenin çevresi

$$9 + 4 = 13$$

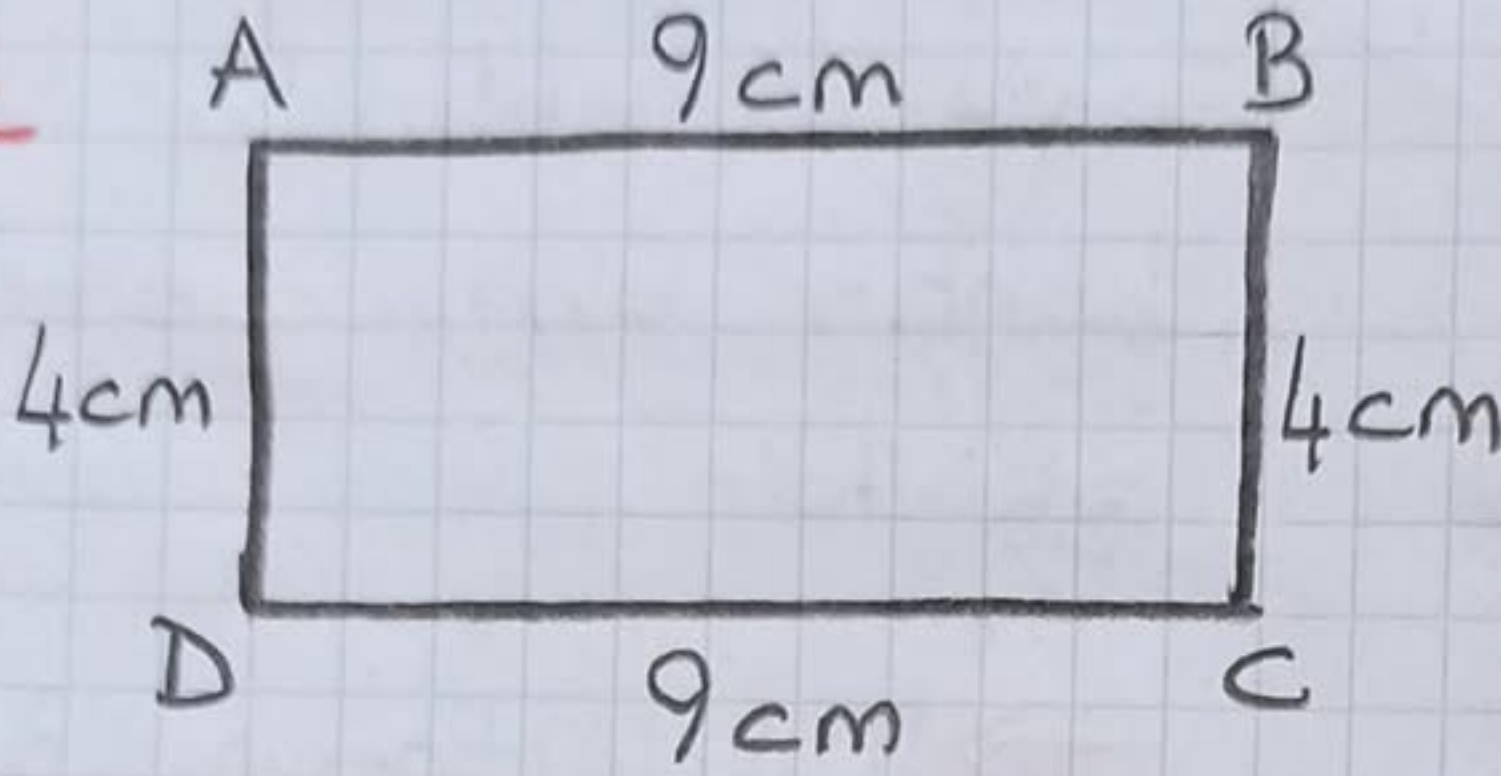
$$13 \times 2 = 26 \text{ cm}$$

3. Yol

③

Dikdörtgenin çevresi hesaplanırken kısa kenar uzunluğu 2 ile çarpılır, uzun kenar uzunluğu 2 ile çarpılır ve bulunan sonuçlar toplanır.

Örnek

Yandaki dikdörtgenin çevresi

$$9 \times 2 = 18$$

$$4 \times 2 = 8$$

$$18 + 8 = 26 \text{ cm}$$

Çevre uzunluğu verilen **karenin** bir kenarının uzunluğunu bulmak için çevre uzunluğunu 4'e böleriz.

Örnek: Çevresi 60 m olan karenin bir kenar uzunluğunu bulalım.

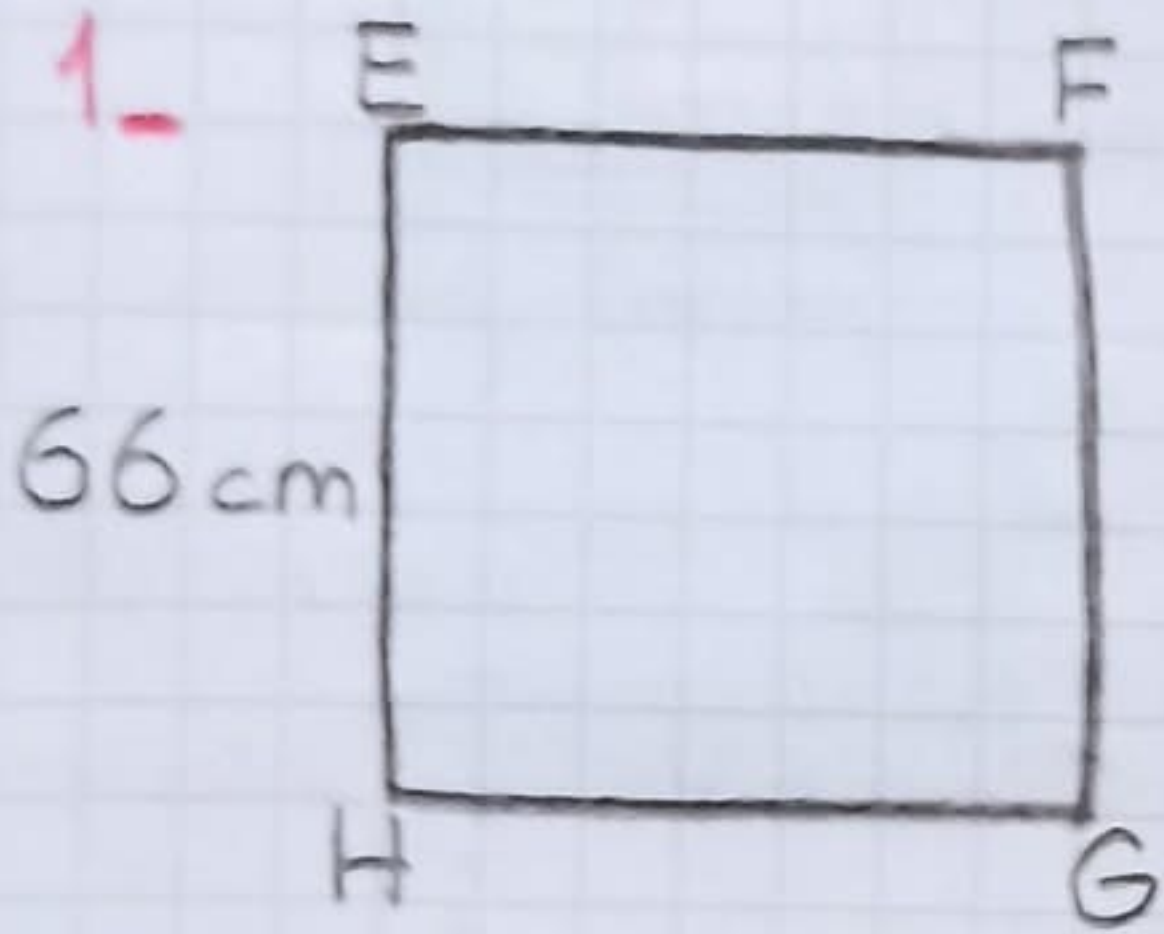
$$60 : 4 = 15 \text{ m}$$

Çevre uzunluğu ve bir kenar uzunluğu verilen dikdörtgenin diğer kenar uzunluğunu bulmak için verilen kenar uzunluğunu 2 ile çarpıyoruz. Bulduğumuz sonucu, çevre uzunluğundan çıkarıp 2'ye böleriz.

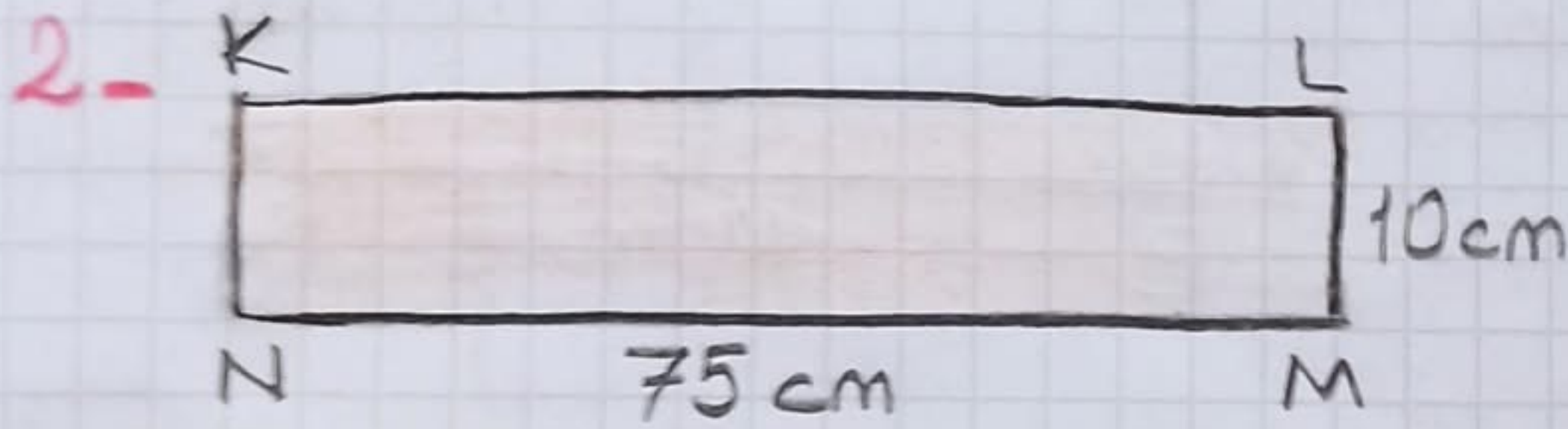

Aşağıda verilen şekil-
lerin çevre uzunluklarını
hesaplayalım.

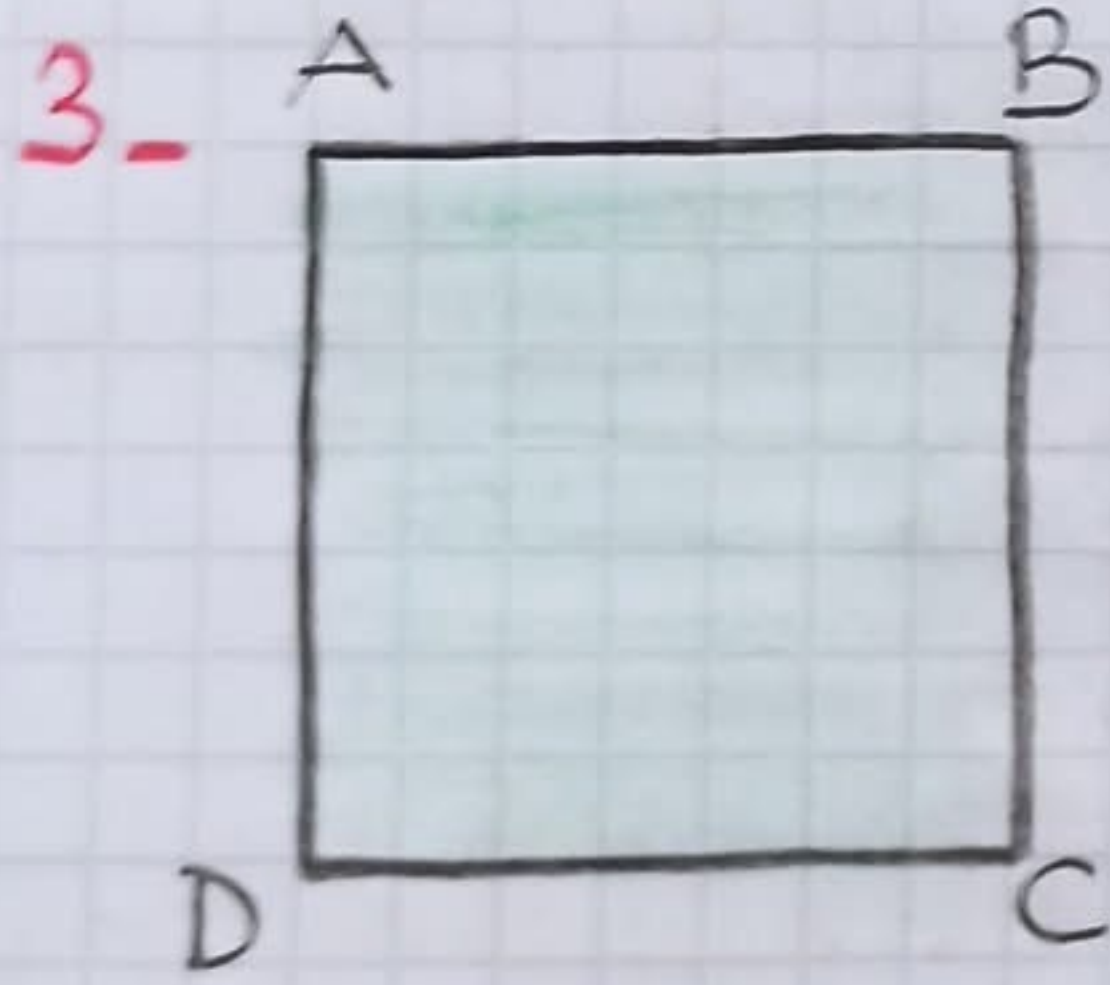
4

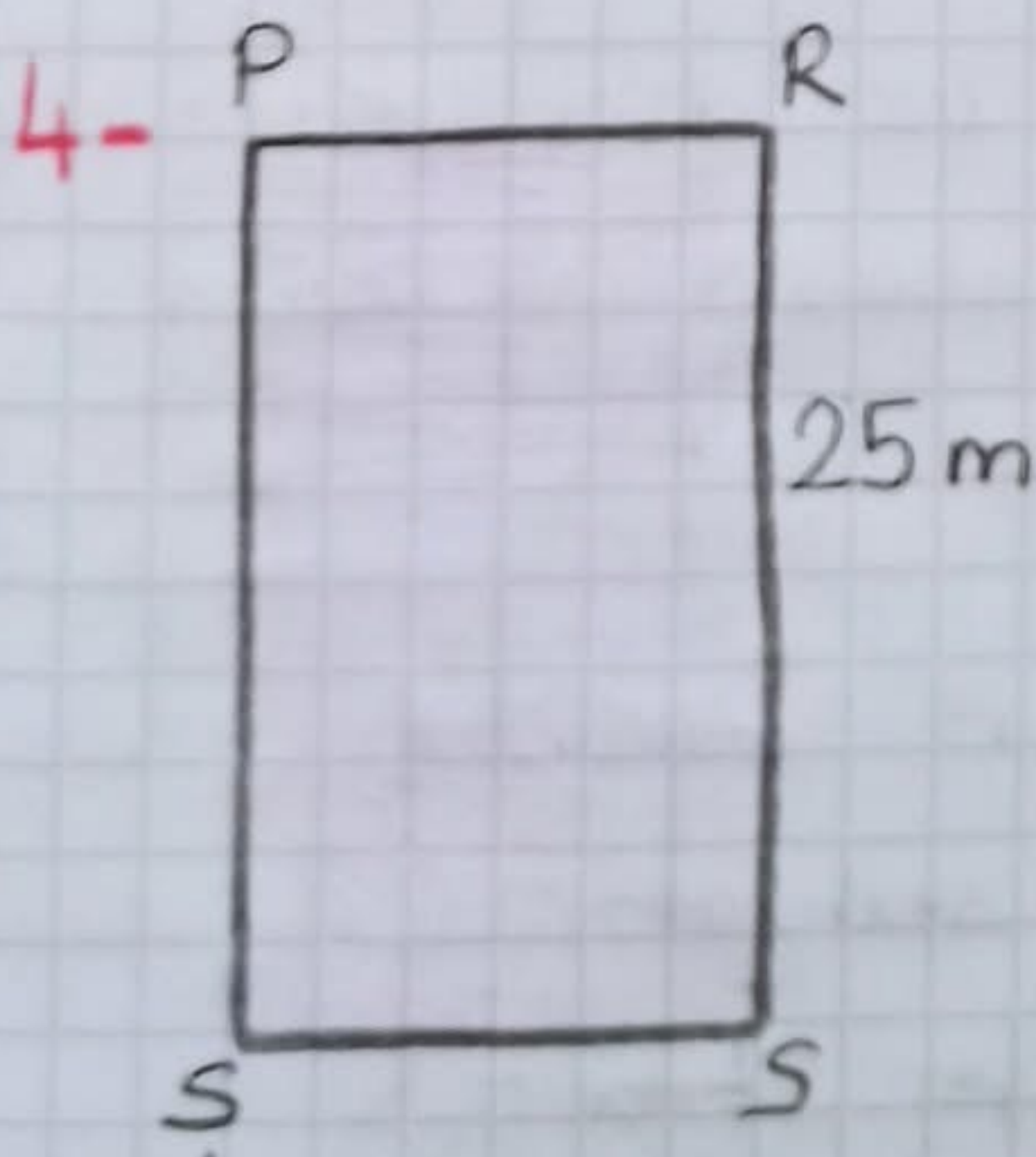
$$Ç = ?$$

$$Ç = ?$$

Yandaki karenin çevresi
276 cm ise bir kenar uzun-
luğunu bulalım.

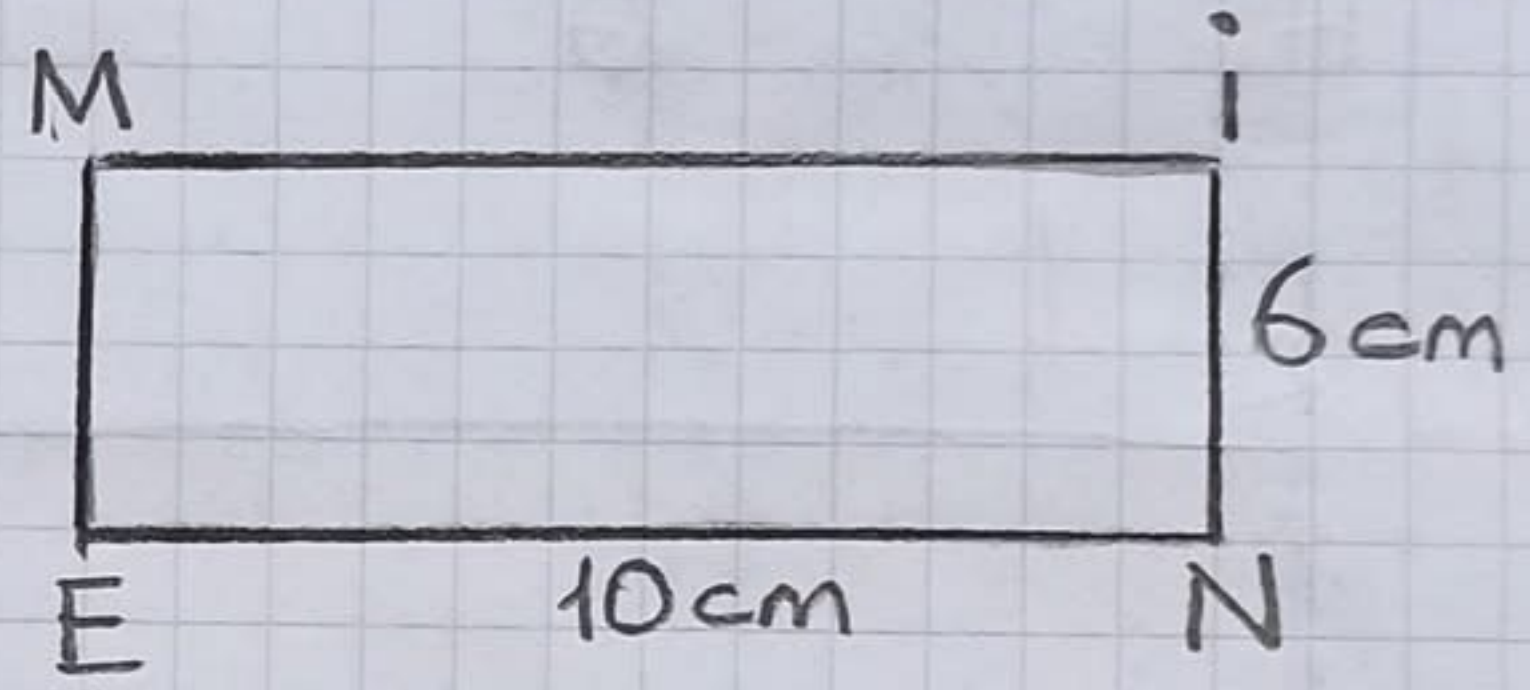
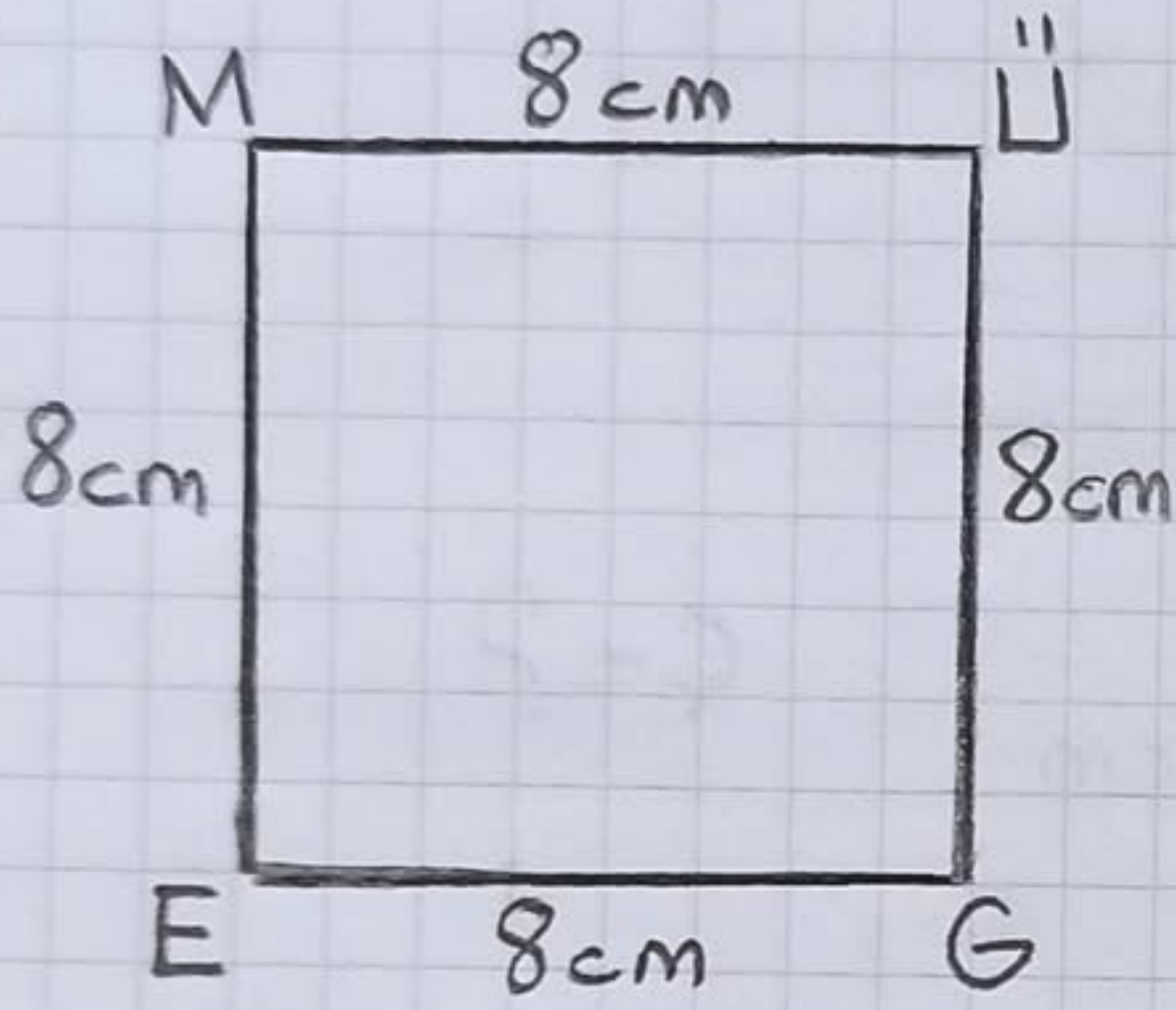

Yandaki dikdörtgenin çevresi
400 m ise uzun kenarının
uzunluğunu bulalım.

AYNI ÇEVRE UZUNLUĞUNA SAHİP OLAN GEOMETRİK ŞEKİLLER

Farklı geometrik şekillerin çevre uzunlukları eşit olabilir.

Örnek:

Karenin çevresi $8 \times 4 = 32 \text{ cm}$

Dikdörtgenin çevresi $10 + 6 = 16$

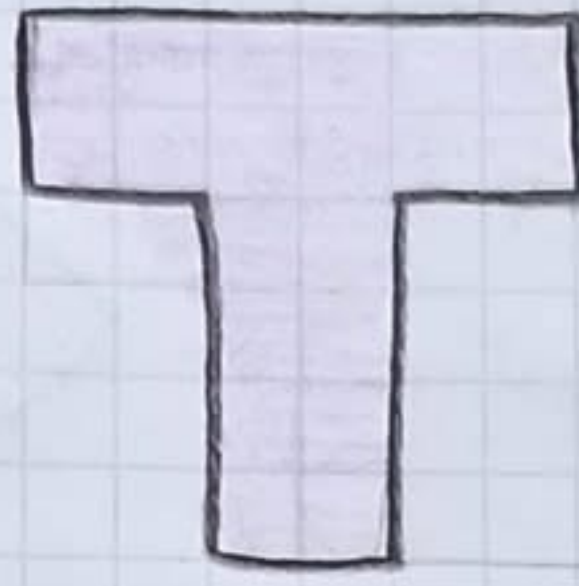
$16 \times 2 = 32 \text{ cm}$

! Yukarıda verilen kare ve dikdörtgen farklı geometrik şekil almalarına rağmen çevre uzunlukları eşittir.

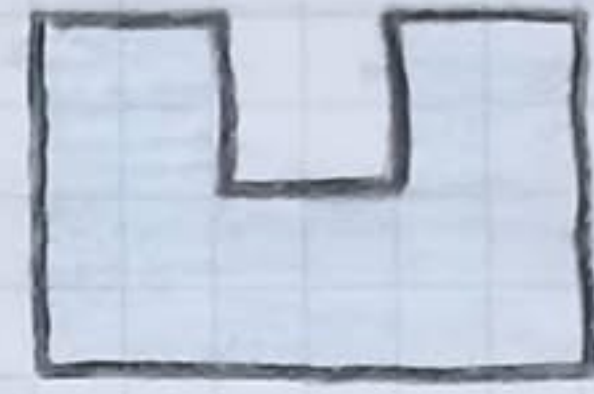
Aynı çevre uzunluğuna sahip farklı geometrik şekiller olabilir.

Çevre = 24 birim

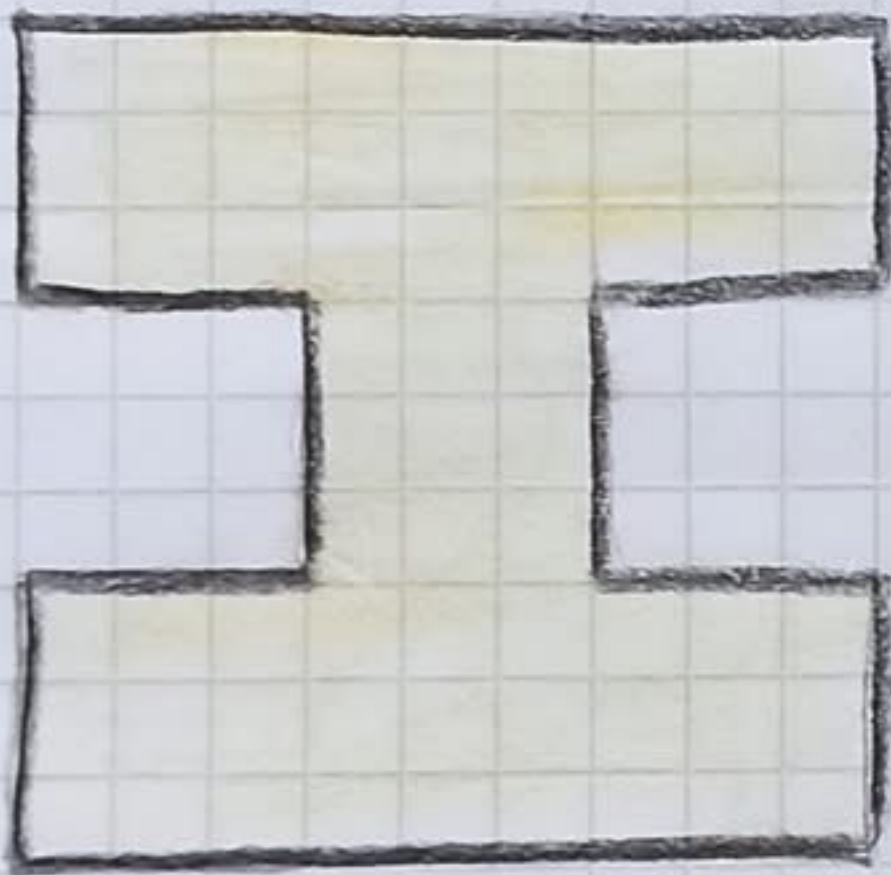

Çevre = 24 birim

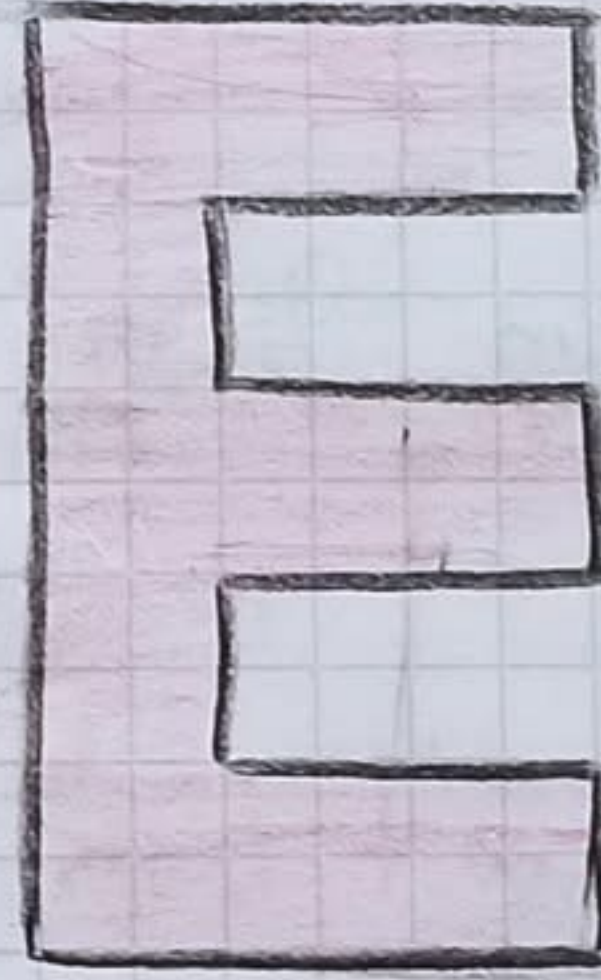

Çevre = 24 birim

Yukarıdaki şekiller birbirinden farklı olmasına rağmen çevre uzunlukları birbirine eşittir.

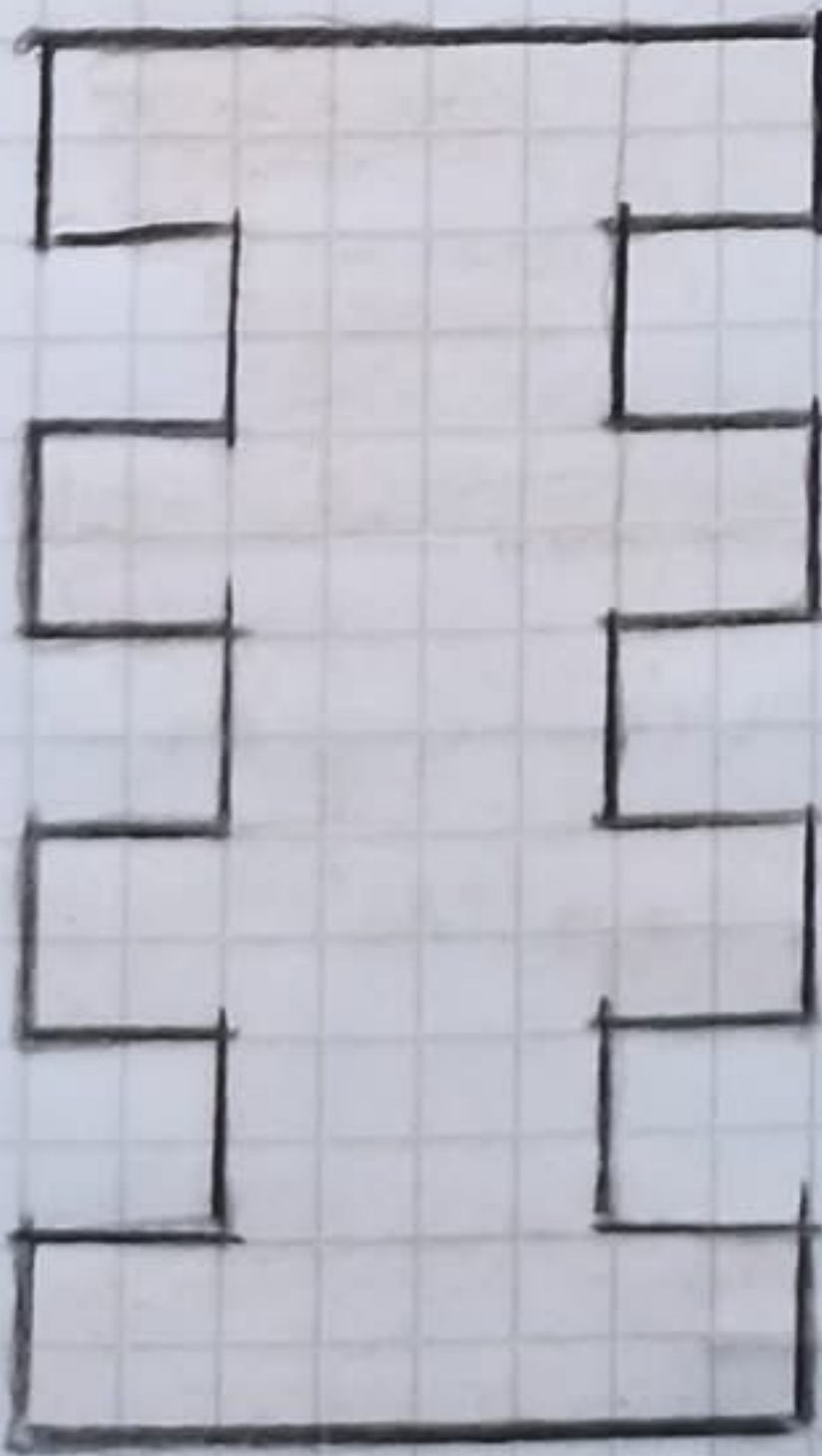

Çevre = 48 birim

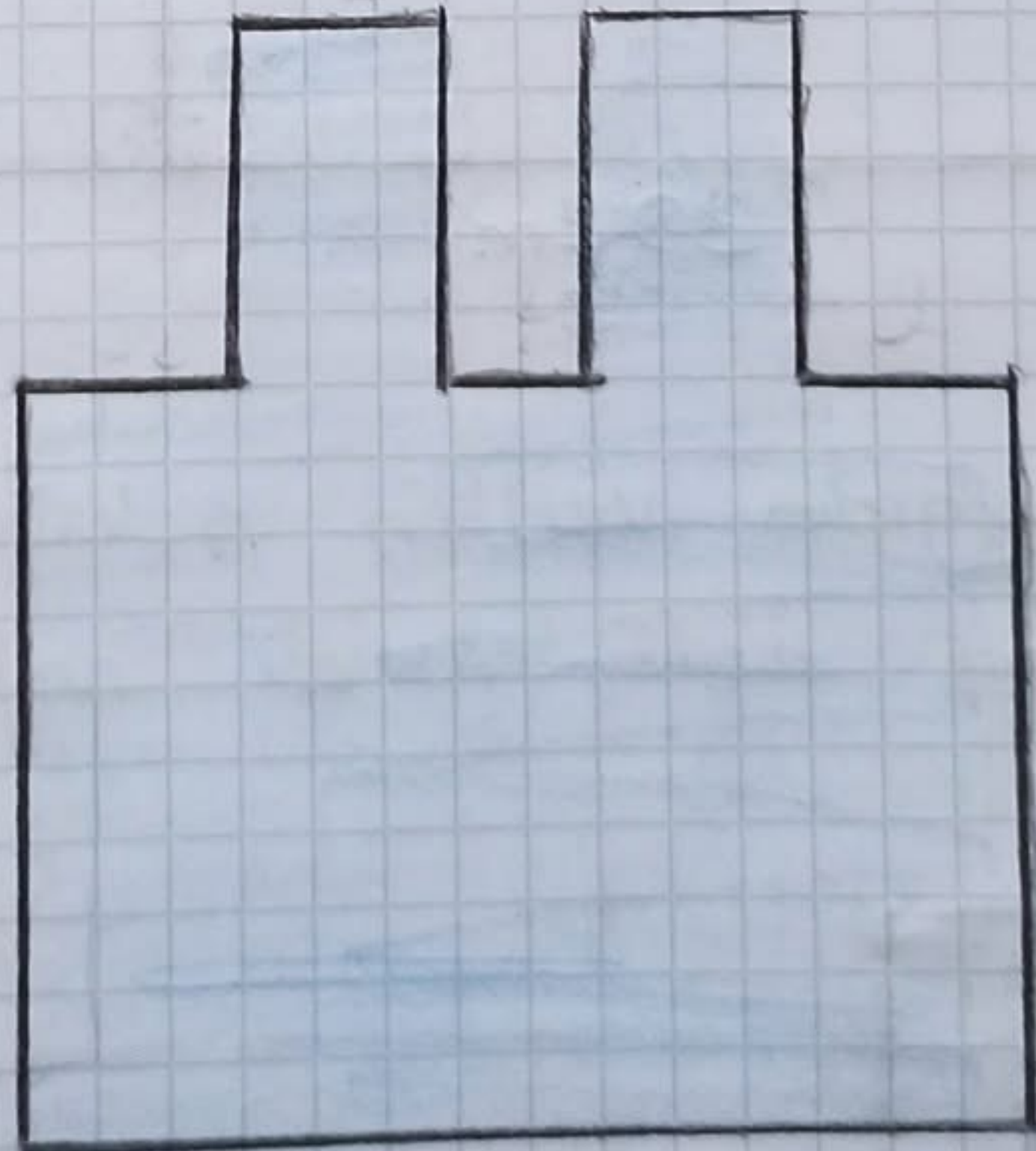

Çevre = 48 birim

Şekiller farklı ama çevreleri eşittir

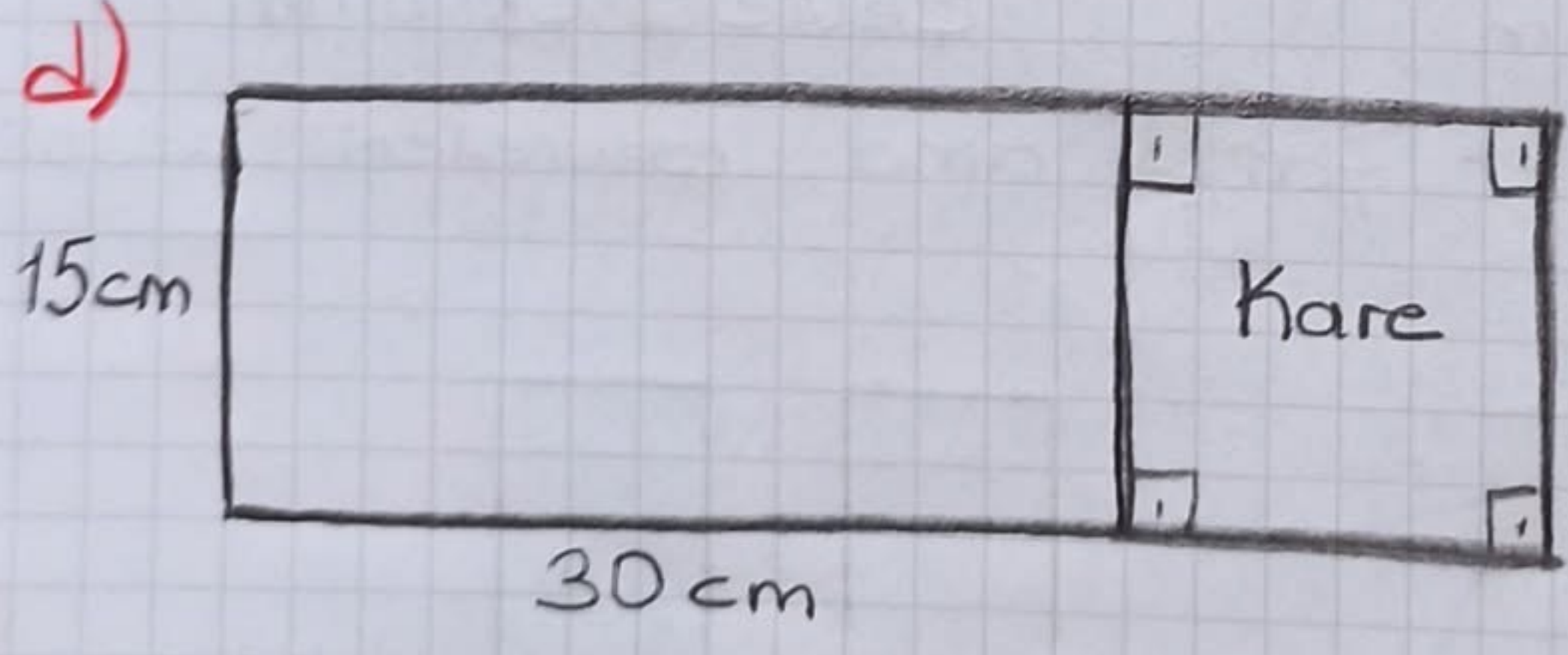
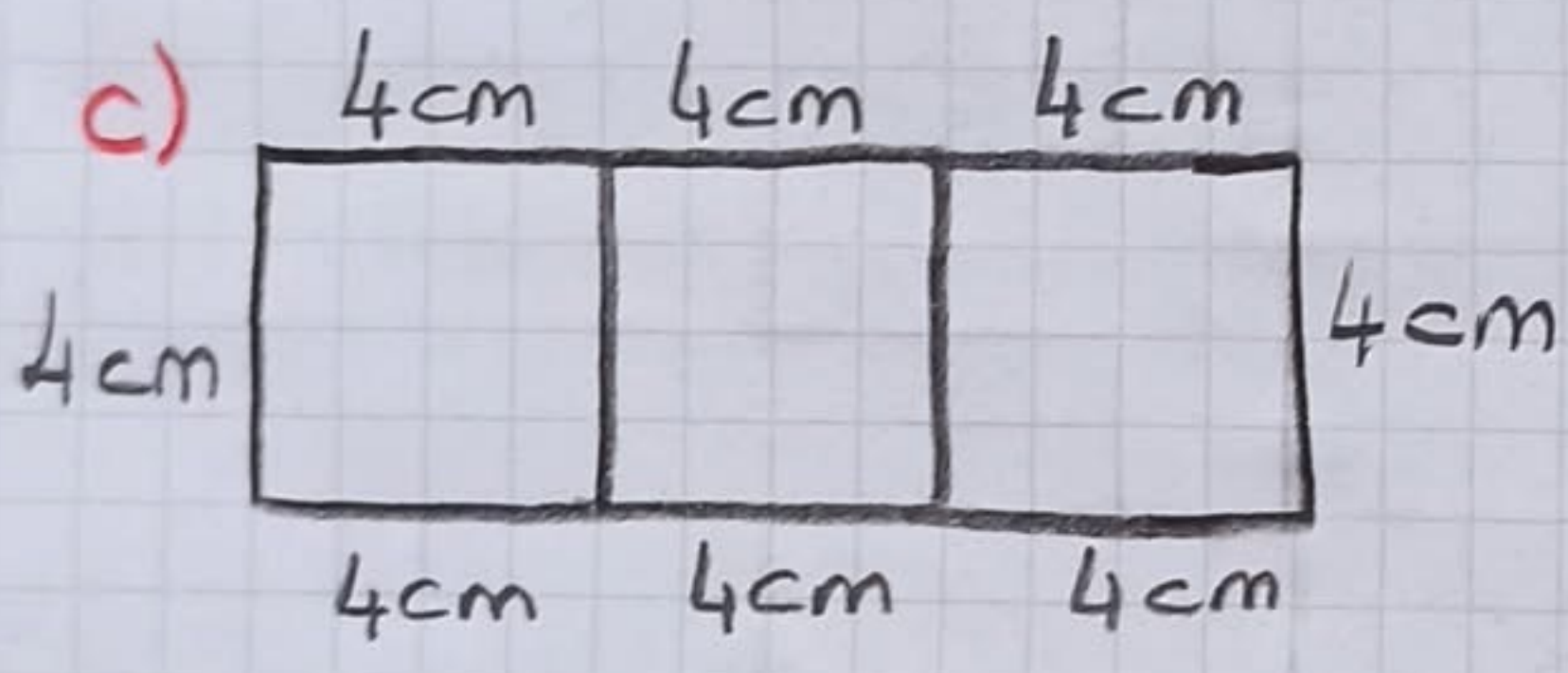
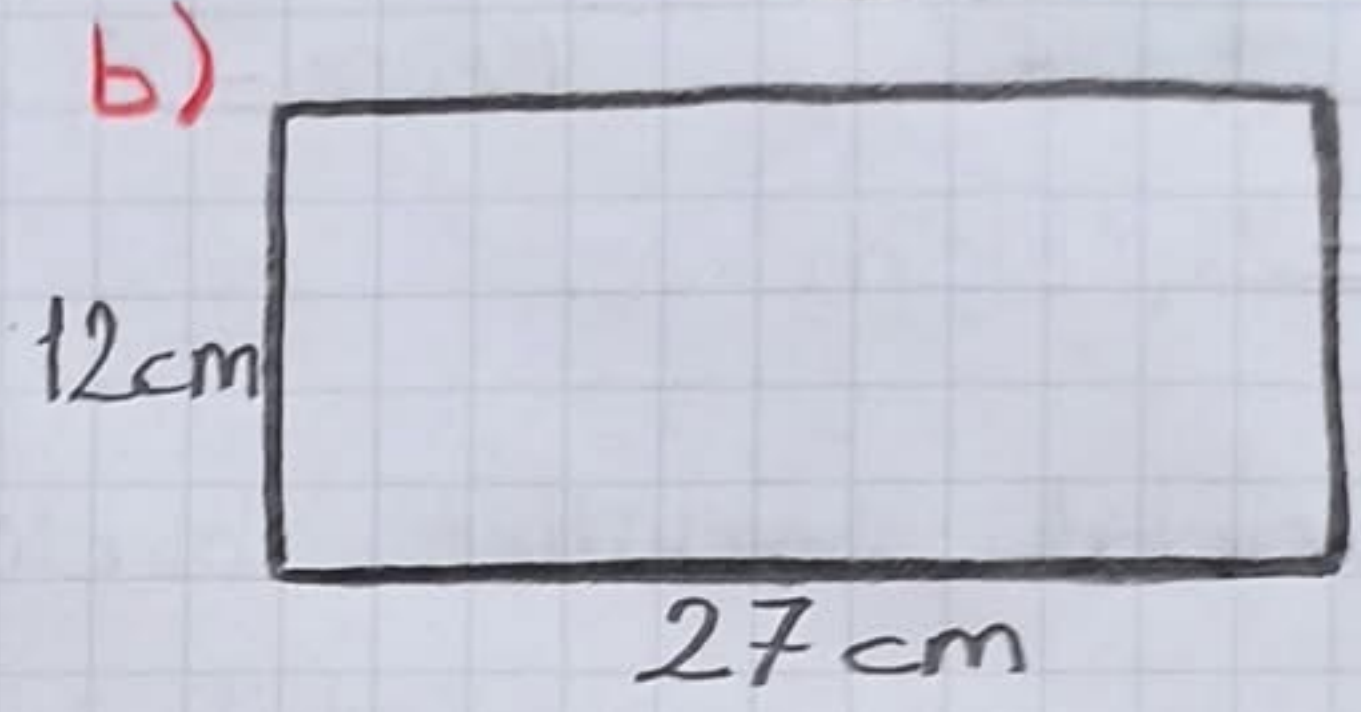
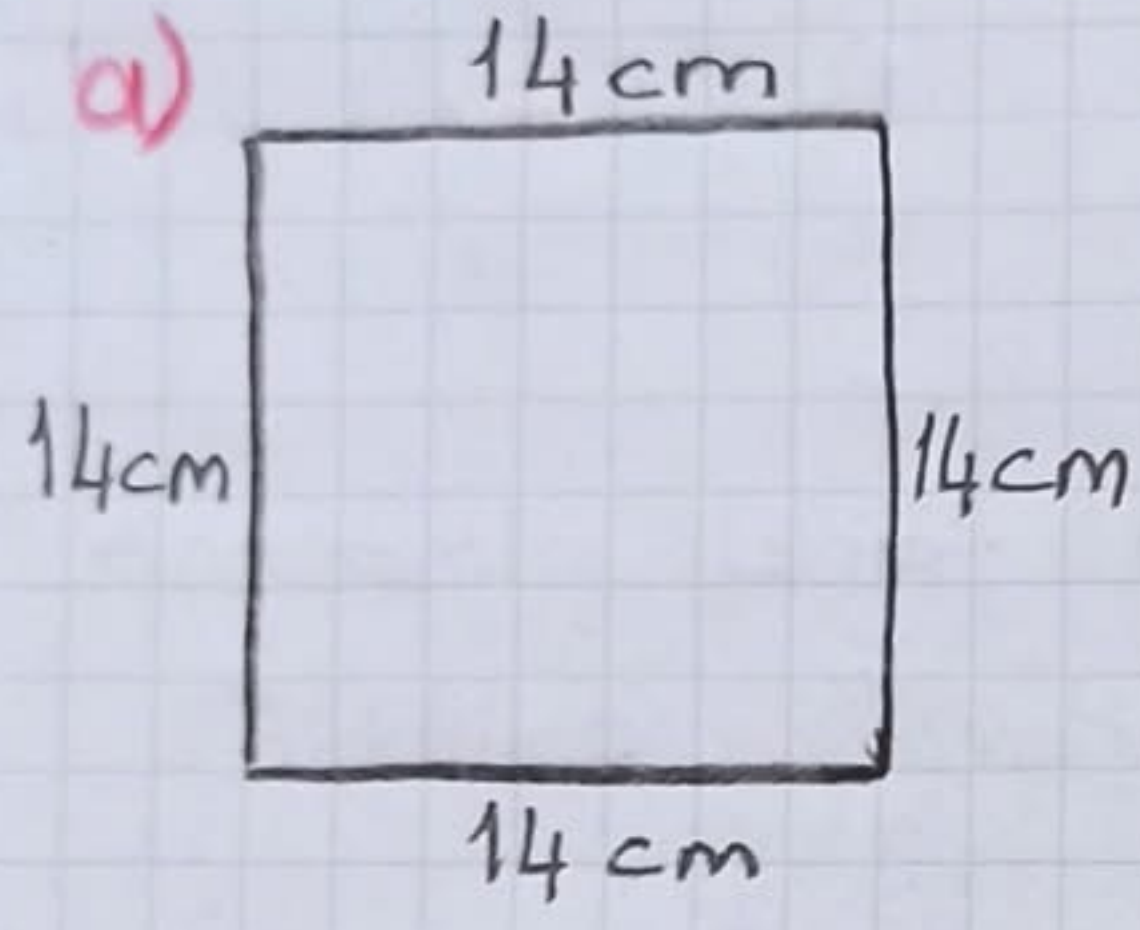
Çevre = 68 birim

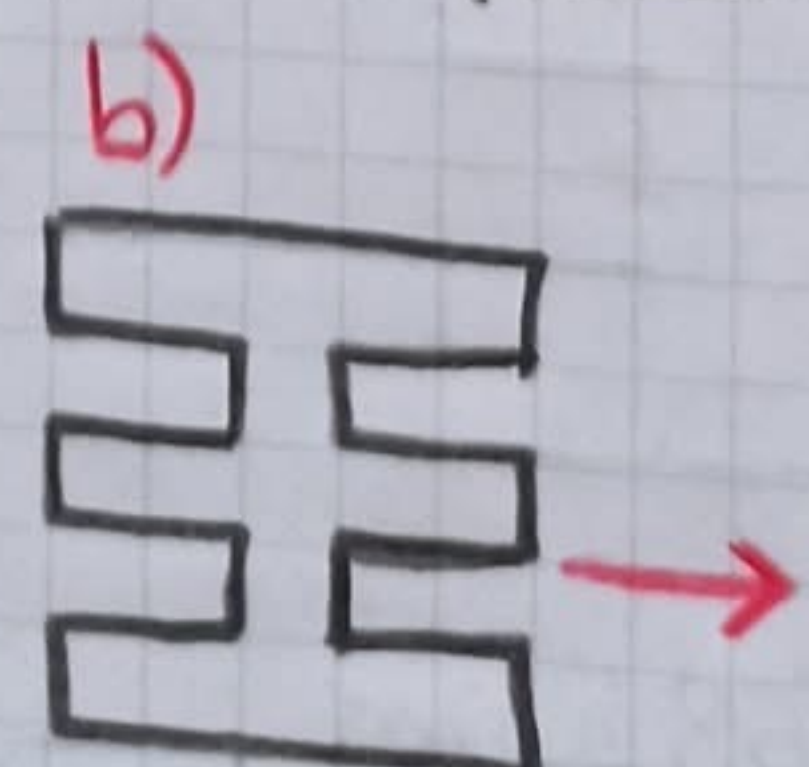
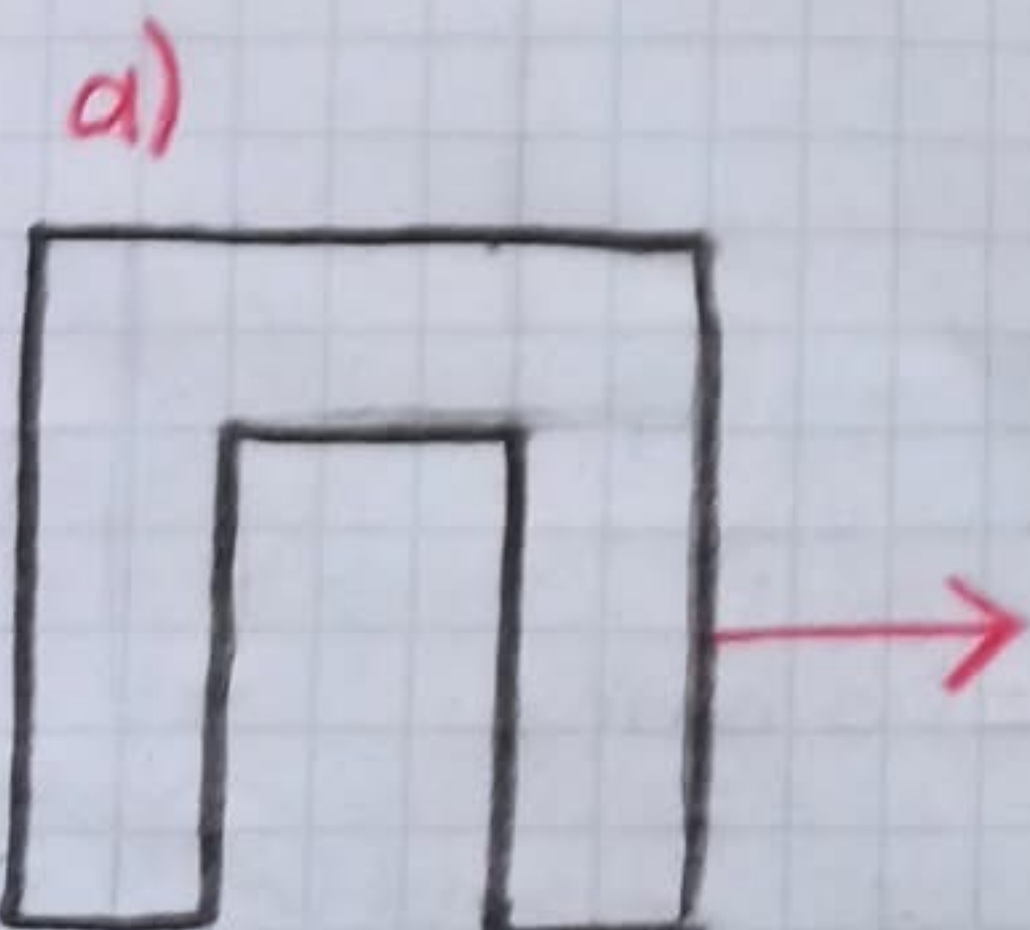
Çevre = 68 birim

Şekiller farklı ama çevreleri eşittir

1- Aşağıda kenar uzunlukları verilen şekillerin çevre uzunluklarını hesaplayalım.

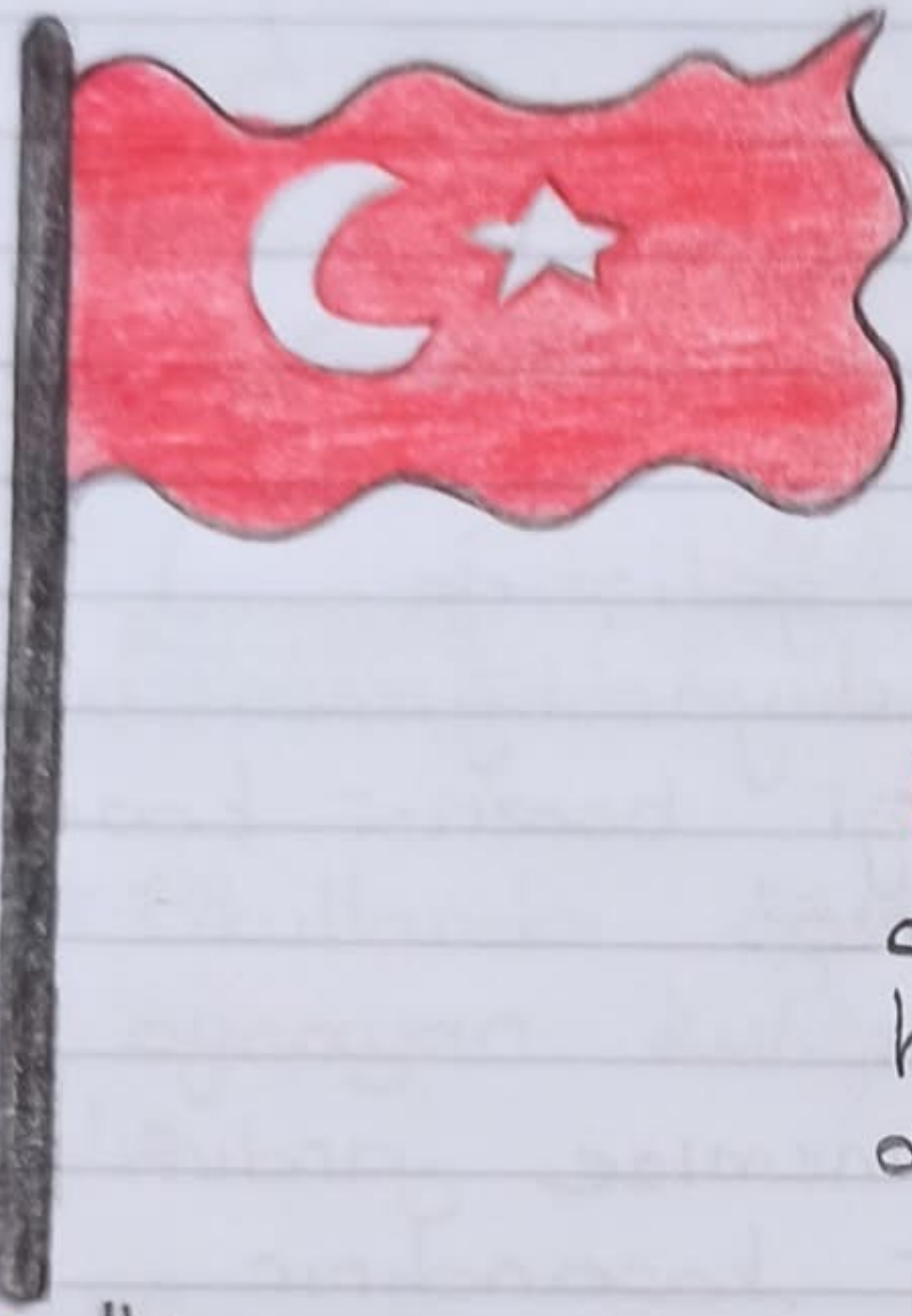

2) Aşağıda verilen şekillerin çevre uzunluklarına eşit farklı şekiller çizelim.

ÖZGÜRLÜĞÜMÜZÜN DEĞERİ

1.

Özgürlük: Herhangi bir koşulla sınırlamaya, zorlamaya, kısıtlamaya bağlı olmadan düşünmek, davranmak ve karar vermektir.

Bağımsızlık: Bir milletin kendi halkı tarafından, başka herhangi bir devletin etkisi altında kalmadan yönetilmesidir.

♥ Ülkemiz olan Türkiye Cumhuriyeti bağımsız bir ülkedir. Bağımsız ülkeler kendi gelecekleri ile ilgili kararları kendileri alırlar.

♥ Ülkemizin bağımsızlığını Milli Mücadelemizi başarıya ulaştıran başta İlu Önder Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere şehitlerimize, gazilerimize ve yüce milletimize borçluyuz.

♥ Ülkemizin bağımsızlık mücadelesi Mustafa Kemal Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmasıyla başlamıştır.

♥ Ulusal egemenliğimizin temsil edildiği yer TBMM'dir. TBMM 23 Nisan 1920 yılında Ankara'da açılmıştır. TBMM'nin açılışıyla ulusal egemenliğe dayanan yeni bir Türk devleti kurulmuştur.

♥ TBMM'nin açılış tarihi olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak kutlanır

♥ Özgürlük ve bağımsızlığımızın bizlere sağladığı kazanımların varlığı her şeyden önce cumhuriyetimizin korunmasına bağlıdır.

♥ Halkın egemen olduğu yönetim şekline Cumhuriyet denir. Cumhuriyet 29 Ekim 1923'te ilan edilmiştir. Cumhuriyet özgürlüktür, kuruluştur, diriliştir, birliktir, her şeydir.

Bağımsız Bir Ülkede

⇒ Huzur ve güven içinde yaşarız.

⇒ Geleceğe umutla bakarız.

⇒ Ortak geleceğimizi birlikte planlarız.

Bağımsız Olmayan Ülkede

⇒ Korku ve endişe içinde yaşarız.

⇒ Haklarımızı kullanamayız.

⇒ Hayallerimize ulaşmak daha zordur.

Ülkemizin bağımsızlık sembolleri

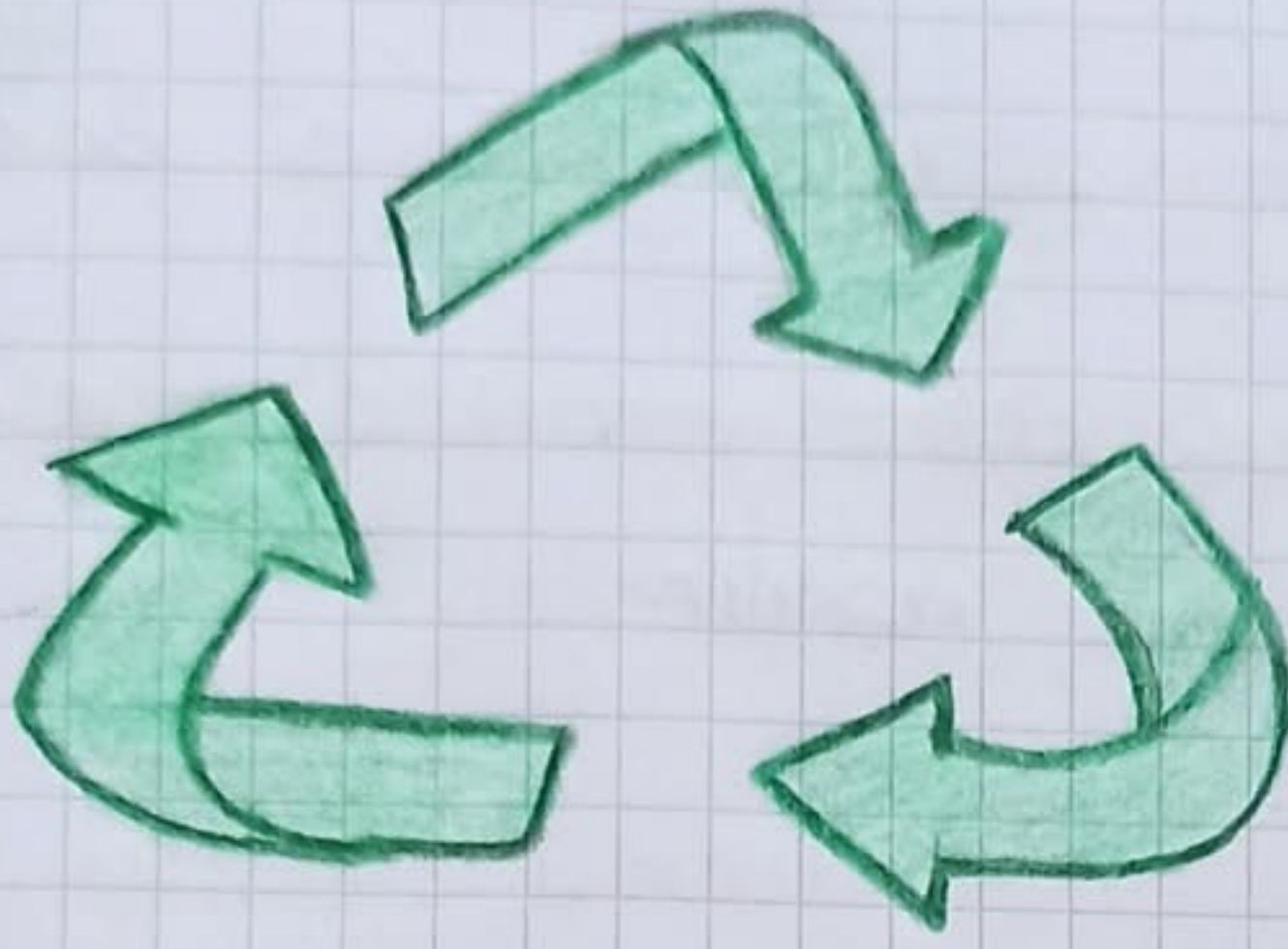
İstiklal Marşı ve Türk bayrağıdır.

Ülkemizin Bağımsızlığını Sürdürmesi İçin Yapmamız Gerekenler

- ★ Kişiliğimiz ve davranışlarımızla toplumda örnek gösterilen bireylerden olmalıyız.
- ★ Geleceğe ilişkin hedeflerimizi net olarak belirlemeliyiz.
- ★ Bir birey olarak haklarımızı ve sorumluluklarımızı bilmeli, çalışkan olmalıyız.
- ★ Kendimizi geliştiren etkinliklere katılmalıyız.
- ★ Yabancı diller öğrenmeli ve farklı ülkelerin gündemlerini takip etmeliyiz.
- ★ Ülkemizi ilgilendiren sorunları araştırmalı ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmalıyız.
- ★ Milli bayramlarımıza ve tarihimize açısından önemli günlere değer vererek bizden küçüklere örnek olmalıyız.
- ★ Özgürlüğümüze ve bağımsızlığımıza sahip çıkmalıyız.
- ★ Hedeflediğimiz meslek için gitmemiz gereken okulları ve yapmamız gereken çalışmaları belirlemeliyiz.

GERİ DÖNÜŞÜM

1.

Yeniden değerlendirme imkanı olan atıkların çeşitli işlemlerden geçirilerek tekrar üretime dahil edilmesine **geri dönüşüm** denir.

Geri dönüşümde atık maddeler çeşitli yöntemler ile tekrar üretim sürecine kazandırılır.

Gerİ Dönüştürülebilir Atıklar

Kağıt

Cam

Plastik

Pil

Sıvı yağ

Metal

Gerİ Dönüşüm İle,

- ⇒ Doğada kaynaklar korunur.
- ⇒ Çevre kirliliği önlenir.
- ⇒ Enerji verimliliği artar.
- ⇒ Atık miktarı azalır.
- ⇒ Gelecek nesiller kaynak sıkıntısı çekmez.

⇒ Ekonominin güçlenmesine destek sağlar.

⇒ Doğadaki canlıların zarar görmesi önlenir.

⇒ Hava kirliliği beşte dört oranında, su kirliliği üçte bir oranında azalır.

♥ Geri dönüşümü yapılabilen atıkları çöpe atmamalı, uygun geri dönüşüm kutularına atmamızdır.

Kâğıt, cam, plastik, metal ve atık pillerin geri dönüşümünü sağlayarak belediyelerin cadde ve sokaklara koyduğu geri dönüşüm kutularına atmamızdır.

Kullanılan sıvı yağlar lavabolarla döküldüğünde su kirliliğine neden olur.

Sıvı yağların geri dönüşümü sağlandığında bu yağlar yakıt olarak kullanılabilir.

1. Aşağıdaki başlıkları uygun sözcüklerle tamamlayalım.

4.

metal - geri dönüşüm - enerji - plastik

- ★ _____ maddelerin doğada yok olması uzun zaman alır.
- ★ Eski çatal, kaşık gibi eşyalar _____ atık kutusuna atılmalıdır.
- ★ Geri dönüşüm _____ tasarrufu sağlar.
- ★ Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri _____ kutularına atmamız.

2. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanları boyayalım.

- ☐ Geri dönüşüm çevre kirliliğine neden olur.
- ☐ Kağıt geri dönüştürülebilir.
- ☐ Metal atıkların geri dönüşümü yapılamaz.
- ☐ Geri dönüşüm ülke ekonomisine katkı sağlar.

3. Atıkları geri dönüşüm kutusuna neden atmamız?

Müge öğretmenin sorusunu kim doğru cevaplamıştır?

- A) Hira Nur → Doğayı kirletmek için.
- B) Emine → Daha fazla çöp biriktirmek için.
- C) Asmin → Çevre kirliliğini azaltmak için.
- D) Irmak → Canlılara zarar vermek için.

Geri Dönüştürülebilir Atık Örnekleri

Kağıt

- Gazeteler
- Dergiler
- Kullanılmış defterler ve kitaplar
- Mektuplar
- Kese kağıtları

Metal

- Teneke içecek kutuları
- Teneke konserve kutuları
- Mutfak araç-gereçleri

Plastik

- Pet şişeler
- Plastik kutular
- Pet tabak ve bardaklar

Cam

- Cam şişeler
- Cam tabaklar
- Cam bardaklar vb.

UNUTMA

Atık kağıttan → Defter, kitap vb.

Atık camdan → Bardak, tabak vb.

Atık metalden → Çivi, toplu iğne vb yapılabilir.

KURUMLARIN ROLLERİ

①

İnsanların birlikte yaşama isteği bazı ihtiyaçlara neden olmuştur.

- Eğitim
- Sağlık
- Hukuk

- Güvenlik vb insanların ihtiyaç duyduğu bazı alanlardır. Bu ihtiyaçların karşılanması için **devlet** adı verilen kurum ortaya çıkmıştır.

Devlet;

✿ İnsanların hak ve sorumluluklarını korur.

✿ Halkın ihtiyaç duyduğu kurumları oluşturur.

✿ Kurumların işleyişini sağlar.

✿ Vatandaşların sorunlarını çözer.

Toplumların ihtiyaçları zaman içinde farklılaşmış ve çoğalmıştır. Vatandaşlar karşılaştıkları sorunları çözebilmek ve bu sorunlarını duyurabilmek için **sivil toplum kuruluşları** oluşturmuşlardır. Sivil toplum kuruluşları, resmi kurumlar dışında politik, sosyal, kültürel, hukuki ve çevresel amaçlarla çalışır.

Yerilay

Türkiye Eğitim
Gönüllüleri Vakfı

Tema

Sivil toplum kuruluşlarında insanlar gönüllü olarak çalışır.

Sivil toplum kuruluşları kâr amacı gütmeyiz.

②

İnsanların eğitim, sağlık, hukuk, güvenlik gibi alanlarda oluşan ihtiyaçları için

- Eğitim alanı için Okullar
- Sağlık alanı için Hastaneler
- Hukuk alanı için Adliyeler
- Güvenlik alanı için Karakollar vardır.

Bunlar resmi kurumlardır. Sivil toplum kuruluşlarından farklıdır. Kamu kuruluşu olarak adlandırılırlar.

Neler Öğrendik ?

Kamu

Halka hizmet eden devlet kurumlarına denir.

Devlet

Halkın belli ihtiyaçlarını karşılayan kurumları düzenleyen organa denir.

Sivil Toplum Kuruluşu

Resmi kurumlardan bağımsız olarak çalışan, halkı bir konuda bilindendiren, para kazanma amacı olmayan ve gönüllü çalışan kişilerin bir araya geldiği kuruluştur.

Bazı Sivil Toplum Kuruluşları

- ⇒ Arama (AKUT) Kurtarma
- ⇒ Hayvanları Koruma Derneği
- ⇒ Kadın Hakları Koruma Derneği
- ⇒ Tüketici Hakları Derneği
- ⇒ Lösemili Çocuklar Vakfı (LÖSEV)
- ⇒ Türk Eğitim Vakfı (TEV)
- ⇒ Türkiye İnsan Hakları Vakfı

KAZA ANINDA KİMLERDEN VE NASIL YARDIM İSTENİR?

♥ Kaza geçirdiğimizde ya da bir kazaya tanık olduğumuzda öncelikle sakin olmalıyız.

♥ 112 Acil Yardım Çağrı Merkezini aramalıyız.

♥ Acil Yardım Merkezine kaza hakkında kısa bilgi vermeliyiz.

da kısa bilgi vermeliyiz.

♥ Sağlık ekipleri gelene kadar ilk yardım bilgimiz yoksa yaralıya müdahale etmemeli ve yaralıyı kıpırdatmamalıyız.

♥ 112 'yi aradığımızda sakin ve anlaşılır ifadeler kullanmalıyız.

♥ 112 'yi aradığımızda adresi tam olarak vermeliyiz. Kolay bulunabilmesi için yakınlarında bulunan okul, karakol, cami gibi yerleri belirtmeliyiz.

♥ 112 'yi sadece kazalarda değil, zehirlenme, yanık, aşırı kan kaybı, bilinç kaybı, boğulma, elektrik çarpması gibi durumlarda da arayabiliriz.

HİKAYE EDİCİ VE BİLGİLENDİRİCİ METİNLER

1

Hikaye Edici Metinler

İlgi çekici, merak uyandırıcı bir olayın ya da durumun neden-sonuç ilişkisi içinde, belirli bir plan dahilinde sergilenip anlatıldığı metinlere **hikaye edici metin** denir.

Diğer adı **bilgilendirici metindir.**

Destan

Masal

Fıkra

Anı

Öykü

Roman

Mektup

Günlük

hikaye edici metinlerdir

Hikaye edici metinlerde kahramanların başından geçen olaylar anlatılır

Bilgilendirici Metinler

Okuyucuya bilgi vermeyi amaçlayan ve nesnel olan yazılara **bilgilendirici metin** denir.

Bilgilendirici metinler bilgi içerir ve bu tür metinde öğretici bir dil kullanılır.

Tarihi Yazılar

Biyografiler

Haber Yazıları

Röportajlar

Bilimsel Yazılar

Makaleler

bilgilendirici metinlerdir.

Bilgilendirici metinlerde bilgiler, düşünceler olduğu gibi değiştirilmeden anlatılır. Belli bir konu hakkında bilgi verilir.

Hikaye Edici Metin Örneği

Küçük tavşan annesi yokken yiyecek aramak için yuvasından çıkmış. İlk kez çıktığı için çevrenin tehlikelerinden haberi yokmuş. Biraz gezdikten sonra bir tilkinin kendisini izlediğini görmüş. Tilkinin niyetinin kötü olduğunu hissetmiş ve çok korkmuş.

Bilgilendirici Metin Örneği

Ormanlar canlıların yaşaması için gerekli bir doğa parçasıdır. Ormanlar canlılar için yuvadır. Temiz hava kaynağımızdır. Kağıt ve bazı eşyalarımız için hammaddedir. Ormanlar bir ülkenin zenginlik kaynağıdır.

Unutma

Metin türleri üçe ayrılır.

